

Prof. dr hab. Kazimierz Starzyk
Instytut Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych
Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

pana mgr. Krzysztofa Sajewskiego

pt. *Wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania stabilizacji systemu politycznego w KRLD*, napisanej pod kierunkiem naukowym prof. zw. dr. hab. Waldemara J. Dziaka w Instytucie Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk

1. Wybór tematu i bibliograficzna charakterystyka rozprawy

Przedmiotem rozprawy są problemy społeczno-polityczne oraz ekonomiczne rozwoju KRLD, rozpatrywane w kontekście czynników i uwarunkowań zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych. Autor ujmuje je w aspekcie długookresowym, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień współczesnych, tj. po wybuchu wojny koreańskiej w 1950 roku. W ich wyjaśnieniu sięga do historii.

Dominanta rozprawy spoczywa na systemie politycznym KRLD, który, ze względu na swoją specyfikę, daje się wyodrębnić na tle innych modeli stanowiących przedmiot badań nauk politycznych i społecznych, ale także ekonomicznych. W literaturze przedmiotu analizowane zjawisko bywa określane jako fenomen Korei Północnej. Badanie jego istoty jest niezwykle ważne ze względu na jego doniosłość dla współczesnych międzynarodowych stosunkach politycznych, a dodajmy także ekonomicznych, zważywszy na wzajemne między nimi zależności oraz ich uzależnienie od ideologii i będącego jej pochodną systemu społeczno-ekonomicznego. Podkreślmy, doniosłość tych badań jest także związana z zagrożeniami o wymiarze światowym, wynikającymi z nieobliczalnej wobec zewnętrznego otoczenia wrogości ideologii towarzyszącej systemowi politycznemu KRLD. Towarzyszy temu jej gotowość do użycia każdego rodzaju broni dla realizacji celów politycznych, a doktryna terroryzmu międzynarodowego stanowi jedną z przesłanek tej specyficznej, realnie reprezentowanej przez Koreę Północną myśli politycznej. W jednej ze swoich prac, Prof. W. Dziak trafnie ujmuje te problemy w kontekście ukutego, jak sądzę, przez niego adekwatnego pojęcia „totalitaryzm spełniony”.

W tej sytuacji, Korea Północna, ze względu na zagrożenia jakie niesie lokalnie, a także dla całego regionu Azji Pacyfiku, a w konsekwencji całego świata, stanowi przedmiot kompleksowych oraz interdyscyplinarnych badań,

zarówno aplikacyjnych jak i teoretycznych. Co ciekawe, znajdują one coraz częściej wyraz w dydaktyce. Powyższe względy podkreślają trafność podjętego przez Pana mgr. Krzysztofa Sajewskiego problemu badawczego.

Recenzowana praca obejmuje 391 stron, w tym dobrze sporządzoną bibliografię obejmującą 436 pozycji. Tekst dobrze uzupełniają odnośniki w liczbie 725, odwołujące się do odpowiednich pozycji. Pominięcie w niej paru pozycji przytoczonych w odnośnikach nie umniejsza tej pozytywnej opinii. Jednym z takich nielicznych potknięć jest nieumieszczenie w bibliografii kluczowej dla rozprawy pracy B.W. Benneta z 2013 roku.

W wykorzystanej przez Doktoranta literaturze dominują pozycje zagraniczne, zwłaszcza anglojęzyczne. Autor wykorzystuje również literaturę w języku rosyjskim oraz istniejącą w polskim. Jeżeli chodzi o polskich autorów, to wykorzystano prace m.in. Waldemara Dziaka, Andrzeja Bobera, Nicolasa Leviego, Jerzego Bayera oraz grzecznościowo wspomniano we wstępie o pracach Marcelego Burdelskiego, gdyż Doktorant nie cytuje żadnej z jego ciekawych prac dotyczących problematyki Korei Północnej. Nie umieszcza ich również w Bibliografii. Sugeruję, by w dalszych badaniach i publikacjach wykorzystał szerzej artykuły rocznika Azja-Pacyfik, okresowo podejmującego problemy Półwyspu Koreańskiego oraz bieżące pozycje Wydawnictwa Adam marszałek. Pojawiają się również artykuły na temat Korei Północnej w zeszytach naukowych polskich uczelni ekonomicznych.

W bibliografii Autor nie uwzględnił własnych publikacji wiążących się z problematyką rozprawy, natomiast w odnośnikach szeroko powołuje się na osobiste rozmowy, wywiady oraz konsultacje, którym nadaje wyraz udokumentowanego materiału bibliograficznego.

2. Cel pracy, teza, hipotezy badawcze, metoda, strona formalna

Ramy dla określenia zakresu problemu badawczego stanowią pytania badawcze, które Doktorant jasno formułuje we wstępie rozprawy i uzupełnia w poszczególnych rozdziałach; recenzent będzie szeroko do nich nawiązywał.

Wokół tych pytań można upatrywać tła dla głównej tezy rozprawy, której jednakże Doktorant nie formułuje *explicité*. Można jednak przypuszczać, że jest nią następujące twierdzenie: „Korea Północna nie upadnie w ciągu dwóch trzech lat, a trwać może w mniej lub bardziej zmienionej postaci niejedną dekadę” (s. 5). To twierdzenie jest dla recenzowanej pracy ważne, dodajmy oryginalne na tle liczących się w literaturze światowej prac przewidujących szybkie załamanie systemu politycznego KRLD. Z najważniejszą z tych prac (tj. B.W. Benneta pt. „Preparing for the Possibility of a North Korean Collapse”, RAND, 2013).

Wokół tej pracy Doktorant prowadzi ciekawą polemikę, przemiennie akceptując jedne jej tezy, a polemizując z drugimi, głównie odnoszącymi się do rychłego załamania systemu politycznego Korei; Autor rozprawy przyjmuje bowiem jako kluczowy punkt odniesienia swoich rozważań kontynuację rozwoju Korei Północnej w ramach dotychczasowego systemu politycznego, wykraczającą poza średni horyzont czasowy.

Z tak nasuwającą się tezą rozprawy, dobrze korespondują dwa kluczowe pytania badawcze postawione przez Autora. Pierwsze, dlaczego koreańska rzeczywistość nie jest podatna na zmiany podobne do zachodzących w sąsiednich Chinach, kraju, z którym Korea Północna jest w historycznie i ideologicznie ukształtowanych związkach, i drugie - jak to jest możliwe, że Korea Północna pozostaje wierna całej komunistycznej przeszłości? Jakie więc narzędzia i mechanizmy decydują o stabilności politycznej Korei Północnej (s. 5).

Zdaniem recenzenta, powyższe pytania badawcze oddają istotę podjętego problemu badawczego, gdzie pierwsze podkreśla sam „fenomen Korei Północnej”, drugie - stawia problem narzędzi i mechanizmów za nim stojących. Jest to metodologicznie poprawne ujęcie problemu badawczego. Doktorant kompetentnie odpowiada na te dwa pytania w oparciu o literaturę przedmiotu oraz własne badania, głównie w formie wywiadów i konsultacji oraz w drodze wykorzystania materiałów pierwotnych (głównie dokumenty archiwalne, ale też aktualne).

Doktorant, na podstawie postawionych pytań badawczych formułuje szereg nowatorskich wniosków, zarówno o charakterze teoretycznym jak i praktycznym, przydatnych dla dalszych badań wokół problemów społeczno-politycznych Korei Północnej, a szerzej patrząc powstania i ewolucji systemów politycznych. W powyższym kontekście nawiązuje do danych statystycznych. Jednak nie wszystkie już obecnie dostępne dane wykorzystuje jako tło dla prowadzonych badań społeczno-politycznych, np. dotyczące handlu zagranicznego i importu kapitału. Pewnym mankamentem pracy jest więc niedostatek analiz ekonomicznych w powiązaniu ze zjawiskami politycznymi i społecznymi. O ile w odniesieniu do rozdziału drugiego, poświęconego wewnętrznym uwarunkowaniom rozwoju Korei Północnej, ta uwaga odnosi się w mniejszym stopniu, bo w tym rozdziale Autor przedstawił w sposób satysfakcjonujący dostępne dane ekonomiczne, przykładowo dotyczące poziomu życia ludności, i wyciągnął z nich prawidłowe wnioski, to jednak w odniesieniu do trzeciego rozdziału, dotyczącego zewnętrznych uwarunkowań, a

więc również zagranicznych stosunków gospodarczych, odczuwa się pewien niedostatek odpowiednich danych i ocen, zwłaszcza w odniesieniu do kapitału zagranicznego.

Doktorant we wstępie rozprawy założył interdyscyplinarne podejście do badanej problematyki i dobrze się z tego zadania wywiązał. W kwestiach politycznych, zarówno co do teoretycznej warstwy pracy, jak również jej strony empirycznej, sięga szeroko do dorobku nauk politycznych, zarówno światowych jak i polskich. W kwestiach społecznych, w miarę potrzeb wynikających z prowadzonych rozważań, sięga do narzędzi socjologii oraz demografii. Pewnym mankamentem rozprawy – jak wyżej wspomniano - jest słabe odniesienie do ekonomii, zwłaszcza międzynarodowej, co miejscami, zwłaszcza w trzecim rozdziale, nieco osłabia merytoryczne walory wywodów w obszarze stosunków międzynarodowych Korei Północnej.

Odnośnie praktycznej strony warsztatu badawczego, Doktorant równolegle do badań typu desk-study, prowadzi badania typu field-study. Znajdują one wyraz w licznych wywiadach, rozmowach, konsultacjach itp. Jest to duża zaleta pracy, bo na tle zawiłych tekstów północnokoreańskich, uwiarygodnia oryginalne rozważania i wnioski, a także orzeźwia lekturę pracy.

Warsztatowo praca ciąży w stronę nauk politycznych, stąd trudno recenzentowi, jako ekonomiście, w pełni ocenić adekwatność zastosowanych narzędzi badawczych w obszarze politycznej warstwy pracy. Może jednak stwierdzić, że Autor jasno określił ideologiczną i polityczną genezę unikalnego we współczesnym świecie fenomenu Korei Północnej oraz jego skutki, i w tym obszarze prawidłowo przedstawił implikacje ekonomiczne. Co więcej, podejmując również szeroko historyczne i współczesne wątki kulturowe, pogłębia interdyscyplinarny charakter pracy, co z metodologicznego punktu widzenia jest także jej dużą zaletą. Choć ogólnie zastosowaną metodę badawczą można określić jako historyczno-opisową, to jednak w ostatecznym kształcie wyłania się wyraźnie również problemowe podejście badawcze, które odnosi się zwłaszcza do wyodrębnienia nowego, specyficznego modelu systemu politycznego o definiowalnych skutkach dla systemu społeczno-ekonomicznego Korei Północnej i dalekosiężnych implikacjach dla regionu Azji Pacyfiku a w konsekwencji świata.

Ogólnie, formalna strona rozprawy zasługuje na ocenę pozytywną. Jest napisana dobrym komunikatywnym językiem. Niektóre drobne potknięcia stylistyczne i redakcyjne recenzent wymienia w punkcie 4., głównie jako uwagi do wykorzystania w przygotowaniu pracy, lub jej części, do druku.

Pracę charakteryzuje miejscami styl narracyjny, przez co staje się zrozumiała również dla szerszego grona czytelników. Ma to jednak pewną wadę metodologiczną polegającą na tym, że prezentacja wywodów w pierwszej osobie z natury rzeczy prowadzi do ujęć subiektywnych, a które, *de facto*, dotycząc zjawisk obiektywnych, przestają być wyrazem metody pozytywnej (analityczno-opisowej). Prowadzi to często do nadużywania metody normatywnej, a to, z kolei, może prowadzić do osłabienia rezultatów prowadzonych rozważań naukowych. Z taką sytuacją, zdaniem recenzenta, spotykamy się w recenzowanej pracy. Nie ma to jednak zasadniczego wpływu na wyniki przeprowadzonych rozważań. Na inne drobne uchybienia recenzent zwraca uwagę w punkcie 4.

3. Struktura i treść rozprawy, uzyskane wyniki

Rozprawa została przedstawiona w logicznie ze sobą powiązanych czterech rozdziałach merytorycznych. Poprzedza je wstęp, w którym Autor scharakteryzował istotę rozprawy oraz uzasadnił wybór tematu kierując się przesłankami merytorycznymi, ale także motywami osobistymi wiążącymi się z wieloletnimi szerokimi zainteresowaniami Półwyspem Koreańskim. We wstępie mógł nieco szerzej omówić treść poszczególnych rozdziałów, a także wyraźniej zaznaczyć wkład jaki, Jego zdaniem, wnosi On do nauki w obszarze przeprowadzonych badań.

Rozdział pierwszy, „Narodziny północnokoreańskiego systemu władzy” (s. 8-66), tworzy przejrzyste tło teoretyczne i faktograficzne dla rozważań przeprowadzonych w kolejnych rozdziałach pracy. Doktorant twórczo wykorzystał w tym rozdziale światową literaturę przedmiotu. Wykazał się dobrą jej znajomością, zarówno jeżeli chodzi o pozycje współczesne jak i wcześniejsze. Wykazał się również umiejętnością krytycznej jej oceny.

Wartością dodaną tego rozdziału, m.in., są zapoczątkowane w nim teoretyczne rozważania na temat państwa upadłego (a failed state), do których Autor dalej nawiązuje w kolejnych rozdziałach. Ciekawy jest jego pogląd, że Korei Północnej nie można kwalifikować jako „państwo upadłe” kiedy pisze, że w „państwach upadłych rysem charakterystycznym jest anarchia w państwie, w KRLD rysem charakterystycznym jest porządek, dyscyplina i ład polityczny” (m.in. s. 5). Uzasadnienie przez Autora takiego punktu widzenia jest ciekawe ale też kontrowersyjne, chociażby pytając, o jaką dyscyplinę chodzi, o jaki porządek? W literaturze przedmiotu występuje również anglojęzyczne pojęcie „a rogue state” czy „a rogue regime”, co w wolnym tłumaczeniu oznacza

„państwo hultajskie” (np. J. Becker, na którego Autor się powołuje (s. 113).
Może to sformułowanie jest właściwe?

W drugim rozdziale, pt. „Wewnętrzne uwarunkowania północnokoreańskiego modelu państwa totalnego” (s. 67-211), Autor w kompetentny sposób przedstawił kulturowo-cywilizacyjne uwarunkowania koreańskiej rewolucji oraz uzasadnił mechanizm rodzimej sukcesji władzy. Dokonał przejrzystego podziału treści opierając się na kryteriach politycznych, ekonomicznych, społecznych i instytucjonalnych i kompetentnie przedstawił specyfikę rozwojową kraju oraz jego perspektywę polityczną zakładając, jak to określa, stabilizację systemu. Może było warto pokusić się o zbudowanie alternatywnego scenariusza?

Jest to podstawowy rozdział pracy. Objętościowo największy. Mocnym jego punktem jest kompleksowe ujęcie wewnętrznych problemów politycznych, społecznych, ekonomicznych Korei Północnej na tle uwarunkowań kulturowych.

W trzecim rozdziale, pt. „Zewnętrzne uwarunkowania stabilizujące system wewnętrzny Korei Północnej” (s. 212-279), Doktorant zanalizował zewnętrzne uwarunkowania wpływające na funkcjonowanie systemu wewnętrznego Korei Północnej i w tym kontekście zanalizował ważne dla podjętego problemu badawczego zagadnienia. Trafnie zaliczył do nich: specyfikę i skutki umiejscowienia Korei Płn. między Chinami a Związkiem Radzieckim; pozycję Korei Południowej na tle stosunków chińsko-amerykańskich; specyfikę stosunków między państwami koreańskimi; sytuację Korei Północnej na przełomie wieków; próby reform w Korei Północnej w kontekście chińskich doświadczeń i stosunków z Chinami. Warto było w tym rozdziale szerzej przedstawić stosunek Korei do kapitału zagranicznego i importu technologii oraz przytoczyć odpowiednie dane (np. dotyczące strefy ekonomicznej Kesong).

W czwartym rozdziale pt. „Północnokoreańska broń atomowa i raketowa – fundament stabilizacji i nienaruszalności wewnętrznego systemu politycznego” (s. 280-303), Doktorant przedstawił realne dla świata problemy związane z posiadaniem przez Koreę Północną broni jądrowej oraz specyficzne koreańskie argumenty uzasadniające jej posiadanie.

W ewentualnej publikacji proponowałbym rozszerzyć treść tego rozdziału o nowe i ewentualne przyszłe problemy bezpieczeństwa międzynarodowego oraz jaką rolę może w nich odgrywać Korea Północna.

Pod względem treści, poszczególne rozdziały dobrze ze sobą korespondują. Pewnym jednak mankamentem, jeżeli chodzi o proporcje między nimi, jest relatywnie mała objętość czwartego rozdziału (23 strony), podczas gdy największy, drugi, liczy 144 strony.

Pracę zamyka zakończenie (podsumowanie), w którym Doktorant w sposób przejrzysty dokonał reasumpcji pracy oraz potwierdził zasadność postawionych pytań badawczych. Po nim następuje bogata bibliografia, przydatna innym badaczom nie tylko problemów Korei Północnej, ale również problemów regionalnych Azji Pacyfiku, a szerzej bezpieczeństwa międzynarodowego.

Konstrukcja rozprawy zasługuje więc na pozytywną ocenę zarówno w aspekcie wyboru wątków merytorycznych, jak i pod względem samej sekwencji wywodów, a także samego ujęcia redakcyjnego. Drobne potknięcia redakcyjne i językowe nie zmieniają ogólnie pozytywnej oceny formalnej strony pracy. Recenzent wskazuje na niektóre uchybienia formalne w punkcie 4., głównie do wykorzystania w ewentualnej publikacji pracy lub jej fragmentów.

Wartością dodaną pracy jest także umiejętne powiązanie skutków społeczno-ekonomicznych z realnie funkcjonującym systemem politycznym Korei Północnej, opartym na specyficznej ideologii, ciekawie przedstawionej przez Doktoranta; niewątpliwie wnosi on pewien wkład do dotychczas istniejącej oceny tej ideologii.

Jeżeli spojrzeć na recenzowaną pracę w aspekcie zachodzących w gospodarce światowej procesów rynkowej transformacji gospodarki, to można przyjąć, że jest to także ciekawy przyczynek do teoretycznej dyskusji w ramach ekonomii transformacji, odnoszący się do „krajów opornych transformacji”. Korea Północna do nich należy i jest w tej debacie traktowana jako przypadek wyodrębniony i specyficzny na tle innych „opornych” właśnie ze względu na rodzinny system sprawowania władzy politycznej.

Niewątpliwie tekst rozprawy jest dobrą podstawą dla dalszych publikacji Doktoranta, a także ekspertyz pomocnych w kształtowaniu zagranicznej polityki ekonomicznej Polski. Jest inspirujący również dla innych badaczy przedmiotowej problematyki.

4. Szczegółowe uwagi krytyczne i polemiczne

- Ad. tytuł rozprawy – Tytuł pracy jest adekwatny do treści, mimo rodzących się zapytań odnośnie zawartego w nim słowa „stabilizacja”. Tytuł rozprawy mówi o stabilizacji systemu, natomiast Autor rozważa także pojęcie stabilności

politycznej (s. 5, wiersz 20.), czy traktuje te dwa pojęcia jako synonimy, czy też obdarza je znaczeniem zróżnicowanym?

- np. s. 5, 59, 120 - Autor przesadnie często formułuje sądy i oceny w pierwszej osobie, jest: „W mojej pracy będę starał się udowodnić ...”; s. 59 – „Uważam, że rok 1961 był rokiem przełomowym ...”; s. 120 – jest „... tego, co powiedziałem ...” (por. punkt 2. recenzji);

- s. 57, 5 ak. Od dołu – jest: ”w 1958 roku wycofano z Chin wszystkich chińskich żołnierzy” – czyżby w tym roku nastąpiła pełna demilitaryzacja Chin?

- s. 63 – Dlaczego Korea, „mając tak wspaniały przykład transformacji społecznej, ekonomicznej i politycznej nie poszła ich drogą? Chodzi oczywiście o Chiny. Ale w Chinach nie dokonała się transformacja polityczna, nadal występuje system monopartyjny. Inną oczywiście kwestią jest pójście przez Koreę „chińską drogą”;

- s. 66 – jest „... w połowie lat sześćdziesiątych rodził się polityczny projekt, który ostatecznie ukształtował się w latach osiemdziesiątych i trwa prawie niezmienniej postaci do dziś ...”. Ale równolegle Autor rozprawy udowodnił, że równocześnie występują przejawy wielu zmian, rodzących się czy zanikających. Wydaje się, że warto więc dopuścić scenariusz ewentualnych zasadniczych zmian kierując się dotychczasowymi doświadczeniami w tym zakresie;

- s. 67 – w tytule – jest „wewnętrzne uwarunkowanie” lepiej uwarunkowania;

- s. 80 – odnośnik 142 – jest „From Dictarship to Dynasty””, powinno być Dictatorship, w innych przypisach występują również podobne literówki;

- s. 128 – jest „... upadł Radziecki”, powinno być Związek Radziecki;

- s. 129 – jest „... przy zastosowaniu najbardziej brutalnego i knajackiego języka”, co oznacza knajacki w tym przypadku?

- s. 137 – jest „Ostatnio problem małżeństw mieszanych wystąpił szczególnie ostro ...”. Tekst raczej odnosi się do lat sześćdziesiątych, a więc nie ostatnio;

- s. 138, AK. 3. – jest „... końcu ub.r. przebywał w KRLD redaktor centralnego organu Rumuńskiego Partii Robotniczej” ? To historia, a tekst wygląda na aktualny. Jeżeli są to cytaty, a na to wygląda, to powinny być w cudzysłowie z zaznaczeniem do jakiego odnoszą się okresu i skąd pochodzą;

- s. 310, rys. 3.1. – opis rysunku w języku angielskim, lepiej byłoby w polskim;

5. Wnioski końcowe. Konkluzja

Rozprawa doktorska pana mgr Krzysztofa Sajewskiego pt. „Wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania stabilizacji systemu politycznego KRLD” ma charakter kompetentnej analizy naukowej obejmującej zarówno warstwę

teoretyczną jak i aplikacyjną podjętych w pracy problemów politycznych, społecznych i ekonomicznych Korei Płn. Jest niewątpliwie ciekawym przyczynkiem do nauki o systemach politycznych.

Praca ma niewątpliwie duże walory poznawcze. Doktorant zgromadził, uporządkował i kompetentnie zanalizował bogaty materiał źródłowy dotyczący ważnego i słabo reprezentowanego w polskiej literaturze ekonomicznej problemu badawczego.

Warto także podkreślić, że w recenzowanej pracy znajduje się również szereg bardzo ciekawych informacji i ocen odnoszących się do innych państw, zwłaszcza Chin, Rosji, Japonii i Stanów Zjednoczonych. Dodajmy, ciekawe są również dociekania Autora o charakterze filozoficznym wokół nauk Konfucjusza oraz podjęta przez niego próba wyjaśnienia związku „kimirszenizmu” z konfucjańską filozofią.

Doktorant wykazał się dużymi umiejętnościami analitycznymi. Dokonana przez niego identyfikacja ważnego problemu badawczego, jego interpretacja oraz samodzielne rozwiązanie pozwalają stwierdzić, że recenzowana rozprawa doktorska stanowi oryginalne i metodologicznie poprawne opracowanie istotnego tematu badawczego. Jednocześnie dowodzi umiejętności analizy problemów politycznych w ujęciu interdyscyplinarnym. Uwagi krytyczne i polemiczne nie zmniejszają ogólnej pozytywnej oceny pracy oraz jej dużej przydatności do dalszych badań.

Upowszechnienie wyników badań w postaci artykułów i referatu na konferencje naukowe, oraz ewentualnej publikacji książkowej, dobrze będzie służyć zwiększeniu obecnie skromnego polskiego dorobku naukowego, na tle literatury światowej, w obszarze badań nad problemami społeczno-politycznymi Korei Północnej oraz Azji Pacyfiku a także bezpieczeństwa międzynarodowego.

Konkluzja: Rozprawa doktorska pana mgr. Krzysztofa Sajewskiego pt. „Wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania stabilizacji systemu politycznego KRLD” spełnia ustawowe wymogi stawiane rozprawom doktorskim w Ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 r. (wraz ze zmianami: Ustawa z dnia 27.07.2005 r. – Prawo o Szkolnictwie Wyższym). W związku z powyższym wnioskuje o dopuszczenie jej do publicznej obrony.

Kazimierz Starzyk

Warszawa, 2.09.2014